

tagjaira egy rendkívül fontos és elég gyakori esetben erősen meg van lazítva: az időszaki lap politikai irányváltása esetében ugyanis a kiadó nem élhet a rögtön beálló hatályú felmondással, ha a szerkesztőség tagja azért tagadja meg a közlemény megírását, mert az új politikai irány támogatására magát nem kötelezte.¹¹⁾

Mindmégannyi társadalmi s jogi különbség, mely a hírlapírókat a magántisztviselőktől élesen elválasztja.

A jogegységi döntvénynek nemcsak a határozati része, hanem indokolása is elvi jelentőségű lévén, helyesebbnek tartottuk volna, ha a rendeletet az analogia legis segítségével alkalmazzák a hírlapírókra. Persze szembe kellett volna szállni a St. 60. §-ával és rámutatni arra, hogy a törvény szemlélete téves, mert a kiadó és hírlapírók között fennálló szolgálati viszony nem az általános magánjog alá tartozik. A szolgálati szerződés ugyan csak a kiadóra nézve kereskedelmi ügylet,¹²⁾ de a szolgálati viszony a maga egészében kereskedelmi ügy, az alkalmazandó jogszabályok kútfői eredetének rangsorát tehát a Kt. 1. §-a határozza meg. A szolgálati jogviszonyra, mint kereskedelmi ügyre; ezek szerint — amennyiben az St. nem intézkedik, — első sorban a Kt., illetve az ezt kiegészítő törvények és rendeletek alkalmazandók. Az 1910/1920. M. E. sz. rendeletben foglalt jogszabály ugyan jus speciale, de minthogy kereskedelmi ügyre vonatkozik és a legis ratio a hírlapírói munka jogviszonyában is ugyanaz, mint a kereskedelmi vállalat tisztviselőinek szolgálati szerződésénél, — az analogia alkalmazásának mi sem állott volna útjában.¹³⁾

Főlöszlegesen volt tehát szerintünk a külön világot élő hírlapírói rendet a tisztviselők osztályába besorozni.

Ifj. dr. Nagy Dezső.

„Tartozási követelés” vagy a pénzügyi jog viszonya a magánjoghoz. A civiljogásznak soha sem volt kellemes annak a transplantációs folyamatnak a szemlélete, amelynek útján a pénzügyi jog a magánjogi fogalmakat saját házihasználatára átveszi. Különösen fájdalmas azonban, ha ez a tendencia nem a pénzügyi hatóság rendeleteiben, hanem a legfelsőbb pénzügyi bíróság ítéletében nyilvánul meg és ha ez magánjogunk alap-

¹¹⁾ Az 1914: XIV. t.-c. 59. §. 2. bek.

¹²⁾ K. T. 260. §.

¹³⁾ „Ob somit ein Tatbestand als Handelsache gilt, ist Vorfrage insbesondere für die analoge Anwendung des H. G. B. und für die Geltung der ergänzenden Landeshandelsgesetze, sowie des Handelsgewohnheitsrechts vor dem allgemeinen bürgerlichen Recht.” Goldschmidt: Handbuch des Handelsrechts; 473: old.

vető fogalmai körül történik. Ebben a vonatkozásban nem lehet szó nélkül elhaladni a m. kir. közigazgatási bíróságnak a közelmúltban hozott 196. számú jogegységi döntése mellett, amely a következőket mondja:

„A biztosítéki összeg erejéig bekebelezett zálogjog kitorlést megengedő nyilatkozat, ha benne nyugta nem foglaltatik, állandó okirati illeték alá esik. De ha megállapítható, hogy a nyilatkozattal ténylegesen valamely tartozási követelésre szerzett zálogjog szüntettetett meg, úgy a nyilatkozat után az illeték érték szerint rovandó le.

Indokok: Az illeték díjjegyzék 92. tétele értelmében az értekszerinti illetéknek csak azon törlési nyilatkozatoknál van helye, amelyekkel valamely tartozási követelésre szerzett zálogjog szüntettetik meg. Minthogy a biztosítéki összeg erejéig igénybevett jelzálog egymagában a jogot szerző fél javára a jogot adó ellenében tartozást még nem állapít meg, ha a törlési nyilatkozat csupán a biztosítéki összeg erejéig bekebelezett zálogjog törlésének megengedését tartalmazza és abban fennállott tartozás kifizetését elismerő nyugta nem foglaltatik, ettől csak állandó okirati illeték jár.

Ha azonban a törölni rendelt zálogjog bekebelezésének alapjául szolgált okirattól az állapítható meg, hogy a biztosítéki összeg címén bekebelezett zálogjog szerzésének tulajdonképpen tartozási követelés (vételhátrálék) szolgált alapul, vagyis a biztosítéki összegként bekebelezett zálogjog a valóságban tartozási követelésre szerzett zálogjog volt, úgy akkor a törlési engedély tartozási követelésre is és nem csupán biztosítéki összegre szerzett zálogjogot szüntettet meg, mely esetben a törlési engedély után az említett díjtétel második bekezdése értelmében az illeték az érték után rovandó le.”

A pénzügyi jog szempontjából ehhez a döntéshez kevés szavunk van; legfeljebb annyi, hogy a törlési engedélyek bélyegilletéke körül mutatkozó zavarok megszüntetésére a határozat aligha alkalmas, sőt valószínűleg újabb zavarok kútforrása lesz. A váltóhitelbiztosítéki jelzálogjog törlési engedélye a jelenlegi jogállapot szerint állandó okirati illeték, míg a váltóval nem fedezett keretbiztosítéki jelzálogjog törlése jelenleg $\frac{1}{2}\%$ -os illeték alá esik. A jogegységi megállapodás nem különböztet aszerint, vajjon a keretbiztosítéki jelzálogjog váltóval fedezve van-e, vagy sem, ami az eddigi pénzügyi szabályozással teljesen ellentétben áll. A helyzet tehát az, hogy a váltóval fedezett keretbiztosítéki jelzálogjog törlésére a döntés nyilván nem vonatkozik, míg a váltófedezet nélküli biztosítéki jelzálogjog törlése tekintetében a döntés előtt is a százalékos illeték volt lerovandó.

Magánjogi szempontból azonban a döntés mindenesetre novumot jelent. A Jt. rendszerében a biztosítéki jelzálogjog szabályozásánál nem történt eddig discriminálás a tekintetben, vajjon a zálogjog „a valóságban tartozási követelésre” avagy pedig „csupán biztosítéki összegre” szerzett zálogjog volt-e. A Jt. rendszere a közönséges (forgalmi) jelzálogjog mellett ismeri a

biztosítéki jelzálogjog intézményét és ez utóbbinak bizonyos speciális kategóriáit is. A biztosítéki jelzálogjog sorrendi elbírálásánál a hitelező természetsszerűleg igazolni tartozik a sorozni kívánt követelés fennállását, minthogy a biztosítéki jelzálogjog tekintetében a publica fides nem védi a hitelezőt. A sorrendi tárgyalás előtt azonban a biztosítéki jelzálogjoggal fedezett jogviszony keretében követelések keletkezhetnek és elmulhatnak. Az is teljesen közömbös, vajjon a keretbiztosítéki jelzálogjog bejegyzésével egyidejűleg volt-e a hitelezőnek már fennálló követelése, avagy pedig csak később keletkezett. A Jt. 80. szakasza értelmében pedig közönséges jelzálogjog biztosítéki jelzálogjoggá vagy fordítva, bármikor átváltoztatható és a biztosítéki jelzálogjog keretében a biztosítani kívánt jogviszony is az adós, a hitelező és az ingatlan tulajdonos hozzájárulásával bármikor megváltoztatható. A közigazgatási bíróság jogegységi döntéséből az olvasható ki, hogy a már fennálló követelés tekintetében megállapított biztosítéki jelzálogjog más elbírálás alá esik, mint a követelés keletkezése előtt bejegyzett biztosítéki jelzálogjog. A fentiek szerint nyilvánvaló, hogy ez a megkülönböztetés jelzálogjogunk rendszerébe semmiképpen sem illeszthető be.

Hogy pedig a jogegységi döntésben ötször is megemlített „tartozási követelés” alatt mi értendő, az civiljogunk dogmatikájának feladott olyan rejtvény, amelynek megoldásával a határozat adós maradt.

G. F.

Honoracior és közszerzeményi igény. A honoraciornak a szókészletben kialakult főszerzői minősége mellett régi vitatott kérdés volt, hogy vajjon a honoraciornak oly szerzeménye, amely nem honoraciori minőségével van kapcsolatban, ki van-e véve a közszerzemény szabályai alól, vagy pedig az alá esik. Más stilizálásban: a honoracior személyi minősítése dönti-e el egyénesen a szerzeménynek jogi jellegét (közszerzemény alá nem esését), vagy pedig a szerzés mineműsége (a honoraciórra tevő foglalkozásból, vagy egyéb foglalkozásból eredettsége a szerzésnek) irányadó-e. Ez a kérdés noha életbeli előfordultsága elég gyakorinak tűnik fel, kivételes ritkasággal kerül bírói döntés alá. Most legújában a kir. Kúria P. I. 4046/1932. számú ítéletével a gyógyszerészfoglalkozásnak honoracior jellegét megállapította, egyben azonban azt is kimondotta, hogy az a szerzemény, amelynek alapja nem a gyógyszerészeti foglalkozás, közszerzeménynek tekintendő. A Kúria tehát a közszerzemény személyi minősítése ellen foglalt állást. Ez a döntés megfelel az irodalmi állásfoglalásnak és a régebbi kúriai döntéseknek is. Kolosváry Bálint „Szerzeményi közösség” című alapvető tanulmányában a következőket írja: „kérdés, hogyha valamely honoracior házassága alatt nem „liberali modo” szerez, az igény létesített szerzemények bele esnek-e a szerzeményi közösség sphaerájába? A kérdést igénylőleg kell eldöntenünk. Az e részben rendelkezésünkre álló egyetlen gyakorlati esetben a Kúria helyesen állapította meg egy ügyvéd — tehát honoracior — nevének közszerzeményi jogát az oly házasság alatti szerzemé-